

... alebo o tom, bez čoho by nám štát či spoločnosť boli úplne nanič.

BOŽIE SLOVO:

(Mt 25, 31-40)

Čítanie zo sv. evanjelia podľa Matúša: *Až príde Syn človeka vo svojej sláve a s ním všetci anjeli, zasadne na trón svojej slávy. ³² Vtedy sa pred ním zhromaždia všetky národy a on oddelí jedných od druhých, ako pastier oddeľuje ovce od capov. ³³ Ovce si postaví sprava a capov zľava. ³⁴ Potom Kráľ povie tým, čo budú po jeho pravici: "Poďte, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta. ³⁵ Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som počestný a pritúlili ste ma; ³⁶ bol som nahý a priodeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne." ³⁷ Vtedy mu spravodliví povedia: "Pane, a kedy sme ťa videli hladného a nakrmili sme ťa, alebo smädného a dali sme ti piť?" ³⁸ Kedy sme ťa videli ako počestného a pritúlili sme ťa, alebo nahého a priodeli sme ťa?" ³⁹ Kedy sme ťa videli chorého alebo vo väzení a prišli sme k tebe?" ⁴⁰ Kráľ im odpovie: "Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili." Počuli sme Božie slovo.*

KATECHÉZKA

(porov. www.inky.sk, úvahy/katechézy č.)

Aj dnes poďme rovno k veci: „Veríme, že sa stretávame s Kristom, keď sa stretávame s chudobnými. Príbeh o poslednom súde hrá v tradícii katolíckej viery veľmi dôležitú úlohu. V začínajúcom období svojej existencie Cirkev učila, že budeme súdení za to, čo sme urobili alebo neurobili hladným, smädným, chorým, bezdomovcom, väzňom. Dnes toto učenie Cirkev vyjadruje termínom "prednostná voľba pre chudobných." Prečo prednostná láska ku chudobným? Prečo klásť na prvé miesto potreby chudobných? Pretože spoločné dobro - dobro spoločnosti ako takej - si to žiada. Protikladom bohatých a mocných sú chudobní a bezmocní. Ak dobro všetkých, spoločné dobro existuje, prednostná ochrana sa musí uberať smerom k tým, čo sú nepriaznivo postihnutí nedostatkom moci a biedou. Inak sa rovnováha, ktorá drží spoločnosť pohromade naruší na ujmu všetkých“ (Robert P. Maloney, C.M.).

Povedané jazykom Maslowa a Herzberga, zmyslom spoločnosti – rodiny a následne štátu – je zabezpečenie v prvom rade *hygienických potrieb* človeka, pod ktorými chápeme nie čistotu (ako má toto slovo bežný význam), ale prežitie jednotlivca (ktorý bez podpory spoločnosti sám prežiť nedokáže), zabezpečenie istoty a stability (odtiaľ aj základné funkcie štátu ako je zákonodarstvo, vymáhanie dodržiavania zákonov a práva a obrana spoločenstva pred nepriateľmi a zločincami) a nakoniec aj sociálna funkcia spoločnosti, čiže vzťahy a samo spoločenstvo, bez ktorej by si jednotlivec nedokázal zachovať ani duševné zdravie a pričetnosť, nielo žiť kvalitný a hodnotný život. Základnou funkciou spoločnosti je teda *istota v spoločenstve*. Preto rodiny, rody, klany sa združovali a vytvárali štáty a ríše – aby v nich túto istotu a bezpečie našli. Toto je základná funkcia štátu.

Aký význam by však mal štát – ale obdobne aj každé iné spoločenstvo, áno, aj farnosť či malé spoločenstvo v nej – ak by v okamihu, keď sa dostaneme do problémov a túto pomoc naozaj a naliehavo potrebujeme, sa na nás spoločenstvo vykašle alebo pred nami uprednostní iných a nás ponechá napospas našim problémom?

Zmyslom spoločnosti je *spoločné dobro* pre všetkých. Nie je to nejaké rovnostárstvo, už vôbec nie žiaden socializmus či komunizmus, kolektivismus vôbec. Je to niečo iné. Ako hovorí Maloney: „Ak dobro všetkých, spoločné dobro existuje, prednostná ochrana sa musí uberať smerom k tým, čo sú nepriaznivo postihnutí nedostatkom moci a biedou.“ Ideálom samozrejme je, aby sa každý vedel pohodlne postarať sám o seba. Preto nie kolektivismus, kde sú všetci závislí na štáte a nikto nemôže či dokonca ani nesmie byť samostatný a nezávislý. Preto zdravá a správna spoločnosť sa neobmedzuje len na nejakú „charitu“ v zmysle, že hodím žobrákovi do klobúka nejaké to euro, nech si niečo kúpi. Ako hovorí jedno príslovie: „Ak niekomu daruješ rybu, nakrmiš ho na jeden deň, ak ho naučíš loviť, dáš mu potravu na celý život.“ Áno, ak niekto umiera hladom, je namieste dať mu rybu. Ak je niekto v krajnej núdzi, je potrebná okamžitá pomoc. Od toho sú nástroje ako polícia, hasiči, rýchla zdravotnícka pomoc, preto je tu charita a azylové domy a všetky podobné núdzové inštitúcie a nástroje. Ale tu skončiť nemôžeme. Je potrebné po tom, čo sme človeka zachránili pred akútnou hrozbou, vynaložiť ďalšie úsilie na to, aby sme pomohli týmto ľuďom postaviť sa na vlastné nohy, vymaniť sa z týchto hrozieb a žiť život, v ktorom by takúto pomoc v núdzi nepotrebovali. A to môže znamenať čokoľvek od toho, naučiť sa žiť zdravo (a vyhnúť sa chorobám), nájsť si zdroj stabilného príjmu a stabilné a bezpečné bývanie (a vyhnúť sa tak chudobe), nadobudnúť lepšie vzdelanie, až po spoločenstvo, v ktorom rastieme v umení žiť s druhými ľuďmi (a tak sa vyhnúť konfliktom, izolácii a miesto toho nájsť svoje miesto v spoločenstve a spoločnosti). Bez tohto kroku si budeme „vytvárať klientelu progresívne slabnúcich "ľudí v núdzi". Vycvičíme ich v drogovej závislosti na nás. To však nie je láska. Jednou z veľmi ťažko prijateľných vlastností lásky je jej schopnosť oslobodzovať. Dáva človeku korene (v zmysle spolupatričnosti) a krídla (v zmysle samostatnosti a slobody),“ vysvetľuje teológ a psychológ John Powell SJ. V kresťanskej kultúre a civilizácii už oddávna jestvuje hlboké povedomie toho, že sila, majetok, moc, postavenie v sebe nesú záväzok využívať ich nielen pre seba, ale aj pre druhých, „pomáhať tým, ktorí si sami pomôcť nevedia“ – vyjadrené dnes hoci aj v komikse o Spidermanovi onou okridlenou vetou: „Veľká sila je aj veľká zodpovednosť“.

NA ZAMYSLENIE:

Súčasná kríza na Ukrajine nám pomáha lepšie porozumieť rôznym odieňom a rovinám tohto princípu. Poďme si ich rozobrať:

Na začiatku Ruská federácia bez vyprovokovania či iného dôvodu zaútočila na omnoho menšiu a slabšiu Ukrajinu. Tá aj jej obyvateľia sa náhle ocitli v akútnej núdzi, skutočnej otázke samého prežitia. Uplatnenie tohto princípu na úrovni štátu vyjadril „minister zahraničia“ Vatikánu Mons. Paul Richard Gallagher: „Ukrajina sa musí brániť a na to potrebuje pomoc vrátane vojenskej.“ Dobrým príkladom takejto pomoci zo strany obyčajných ľudí môže byť Litva, ktorej občania za pár dní vyzbierali vyše 4 milióny eur na kúpu bojových dronov pre brániacu sa ukrajinskú armádu. Smerom k jednotlivcom je to potom pomoc konkrétnym ľuďom – vyhnancom a utečencom u nás, ale aj ľuďom v oblastiach bojov, ktorí sú vraždení, mučení, žijú v ruinách, zomierajú hladom, smädcom, chýbajú im lieky, lekári, v podstate všetko.

Potom nastupuje druhá rovina. Napríklad utečencom u nás potrebujeme po tom, čo sme im dali teplé jedlo a prístrešok v nejakom centre, sprostredkovať aj stabilitu, istotu a bezpečie, začlenenie sa do spoločnosti, nájsť si bývanie, prácu, príjem, naučiť sa jazyk, nájsť si aj náboženské spoločenstvo v Cirkvi a pod.

A za tým bude nasledovať obnova. Bude potrebné pomôcť Ukrajine a jej ľuďu vybudovať, čo bolo vojnou zničené. Obnoviť mestá, dediny, priemysel, školy, nemocnice a, áno, aj armádu, aby v budúcnosti nemohlo k niečomu podobnému dôjsť. Ale rovnako uzdraviť psychické traumy, postarať sa o ľudí zmračených touto agresiou – a nakoniec napomôcť odpusteniu a zmiereniu, pretože život v hneve a nenávisti stále nie je riadny a plnohodnotný život.

Teda pomáhať, rozumne, cieľavedome, primerane, až do bodu, keď sa Ukrajina ako štát a jej obyvateľia ako jednotlivci znovu postavia na vlastné nohy a budú schopní sa, tak ako pred vojnou, postarať sami o seba a prípadne sami pomôcť iným. Napríklad ľuďom v susednom a dnes bohužiaľ chudobnom a fašistickom Rusku – ale to je už iná kapitola...

OTÁZKY:

< Skúste zhrnúť základné kroky, etapy, postupnosť pomoci slabým. Konáme tak? Ako jednotlivci, spoločenstvo, farnosť? Ako napomáhame, aby tak konal štát? V čom máme slabiny, čo treba zmeniť? Čo môžeme urobiť už dnes? >